

Наталія Вячеславівна Кононенко,
*к. пед. наук, викладач кафедри дошкільної педагогіки,
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса*

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ

Основна задача освіти полягає в її розвитку, адаптації до сучасних потреб суспільства тільки тоді вона буде затребуваною і ефективною. Оскільки український освітній простір, завдяки Болонському процесу, оновлюється й наближується до освітніх норм Євросоюзу змінюються й економічні пріоритети нашої країни: все більше уваги приділяється інформатизації, глобалізації та екологізації. Отже суспільне середовище змінюється і це потребує визначених кроків в освітній системі України. Концепція освіти, в основу якої покладений критичний підхід до навчання, а також заохочення використання критичного мислення стає основою майбутніх реформ. Критичне мислення – це розумова діяльність, що спрямована на аналіз та оцінку дійсності, синтезування й обґрунтування оцінки достовірності чи цінності інформації; властивість сприймати ситуацію глобально, знаходити причини й альтернативи; здатність генерувати чи змінювати свою позицію на основі фактів й аргументів, коректно застосовувати отримані результати до проблем і приймати зважені рішення – чому довіряти та що робити далі. Індивідуальний аргументований висновок є результатом критичного мислення. Використовуючи критичне мислення, людина завжди розмірковує, шукає причинно-наслідкові зв'язки, намагається самостійно зрозуміти, а не лише сприймати інформацію. У такий спосіб самостійність та розумова активність, стимульовані критичним мисленням, стає ефективним освітнім інструментом.

Отже, розвивати критичне мислення це значить не вчити студентів думати, а навчити їх як вони мають думати – розвивати навички аналізу, синтезу, пошуку та переосмислення інформації, навчити ставити перед собою додаткові питання, знаходити нестандартні рішення, аналізувати свої вчинки та дії. Залучайте студентів до групової командної роботи та втілення проектів. Ми краще вчимося один від одного. Робота в групах допомагає зрозуміти, як мислять інші люди, прийняти, що вони мислять інакше і мають іншу точку зору. Навчатися в команді — це відкривати власний розум до нових ідей і розвивати толерантність. Це готує їх до майбутнього, бо людина так чи інакше працюватиме в колективі. І чим більше поле буде у студентів для самостійних думок і дій, навіть з правом на деякі помилки в процесі засвоєння нових знань, тим ефективніше буде процес навчання.

Отже викладач повинен навчити студента формулювати питання, щоб вони вміли знайти потрібну їм інформацію; збирати інформацію знаючи, чого прагне, навчити з обширу інформації відібрати лише те, що відповідає вашому запиту; застосовувати інформацію; замислюватись над наслідками; досліджувати інші точки зору.

Щоб сформувати у студентів критичне мислення викладачі повинні знати, що його потрібно розвивати наступними кроками:

1. Виклик. Ціль – формування особистого інтересу для отримання інформації. Студенти мають подумати та розповісти іншим (за допомогою індивідуальної, парної, групової роботи; брейнстормінгу; спільних прогнозувань; озвучування проблемних питань тощо) про те, що вони знають з обраної теми для обговорення – так отримані раніше знання усвідомлюються і стають базою для засвоєння нових. Задача викладача на цьому етапі – узагальнити знання дітей, допомогти кожному визначити «своє особисте знання» і основні цілі для отримання нових.

2. Осмислення. Студенти знайомляться з новою інформацією. При цьому вони мають відслідкувати своє розуміння і записувати у вигляді питань те, що вони не зрозуміли – для того, щоб пізніше заповнити ці «білі

плями». Після ознайомлення з інформацією кожен студент має сказати про те, які орієнтири, фрази, слова допомогли йому зрозуміти інформацію, а які, навпаки, заплутували. Головний принцип етапу осмислення – викладач має давати студентам право, установку на індивідуальні пошуки інформації з подальшим груповим обговоренням та аналізом.

3. Рефлексія. Студенти мають обдумати те, що вони взнали та як включити нові поняття в свої уявлення; обговорити, як це змінило їхні думки, бачення, поведінку.

Навчити студента самостійно мислити, зважувати, приймати й брати відповідальність за свої думки і дії - це одне з найважливіших завдань викладача. Отже слід зосереджуватися на розв'язуванні проблем, генеруванні творчих розв'язків та їх практичному застосуванні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тягло А. В. Критичне мислення: проблема світової освіти ХХІ сторіччя / А. В. Тягло, Т. С. Воропай. – Харків : «Університет внутрешних дел», 1999. – 219 с.
2. Fisher A. Critical Thinking / A. Fisher. – Cambridge: «Cambridge University Press», 2001. – 248 с.